

ความรอบรู้ด้านสุขภาพในการป้องกันการตั้งครรภ์ ในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดขอนแก่น

อัจฉราพรรณ สอนจันทร์¹, สุทิน ชนะบุญ², ลำพึง วอนอก²

(วันที่รับบทความ: 22 กันยายน 2563; วันที่แก้ไข 14 ตุลาคม 2563; วันที่ตอบรับ 28 ตุลาคม 2563)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรอบรู้ด้านสุขภาพในการป้องกันการตั้งครรภ์ และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรอบรู้ด้านสุขภาพในการป้องกันการตั้งครรภ์ ในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดขอนแก่น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา 196 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม โดยมีค่าความเชื่อมั่น อยู่ระหว่าง 0.71-0.89 โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ความถี่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์หาความสัมพันธ์โดยใช้สถิติ Pearson correlation coefficient และ ใช้สถิติ Spearman rank correlation

ผลการวิจัย พบว่า ความรู้โดยรวมอยู่ในระดับต่ำ (Mean=81.65, S.D.=16.57) ความรู้ความเข้าใจทางสุขภาพเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร (Mean=3.85, S.D.=1.87) อยู่ในระดับระดับต่ำ การเข้าถึงข้อมูลและบริการสุขภาพ (Mean=2.90, S.D.=0.62) การสื่อสารเพื่อเพิ่มความเชี่ยวชาญ (Mean=2.81, S.D.=1.01) การจัดการเงื่อนไขทางสุขภาพของตนเอง (Mean=2.87±1.02) การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ (Mean=2.73, S.D.=1.05) และการตัดสินใจเลือกปฏิบัติที่ถูกต้องเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร (Mean=2.65, S.D.= 0.68) อยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรอบรู้ด้านสุขภาพในการป้องกันการตั้งครรภ์ ได้แก่ ทักษะเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์ ($r=0.221$, $p\text{-value}=0.002$) การรับรู้สมรรถนะของตนในการป้องกันการตั้งครรภ์ ($r=0.446$, $p\text{-value}<0.001$) การเข้าถึงสื่อสนับสนุนพฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์ ($r=0.221$ $p\text{-value}=0.002$) ความสะดวกใจในการสื่อสาร เรื่องเพศกับพ่อแม่/ผู้ปกครอง ($r=0.495$, $p\text{-value}<0.001$) การรับรู้การมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของเพื่อน ($r=0.287$, $p\text{-value}<0.001$) ข้อเสนอแนะจากการศึกษาครั้งนี้ ควรมีการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ มีการสร้างทัศนคติเชิงบวกให้นักเรียน การส่งเสริมผู้ปกครองในเรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ เพื่อให้ผู้ปกครองเข้าใจนักเรียนมากขึ้น ส่งเสริมการเรียนรู้ให้รู้จักการรู้เท่าทันสื่อ ให้เลือกปฏิบัติตัวได้ถูกต้อง และพัฒนาทักษะชีวิตที่เหมาะสมกับสิ่งแวดล้อมรอบตัว

คำสำคัญ : ความรอบรู้ด้านสุขภาพ, การป้องกันการตั้งครรภ์, นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

¹นักศึกษาหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาสาธารณสุขชุมชน วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น
E-mail: 600852068@scphkk.ac.th

²อาจารย์, วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น, E-mail: sutin@scphkk.ac.th, lampung@scphkk.ac.th
Corresponding author: สุทิน ชนะบุญ, E-mail: sutin@scphkk.ac.th

Health Literacy of Pregnancy Protection for High School Students in Khon Kaen Province

Atcharaphan Sonjan¹, Sutin chanabun², Lampung Vonok²

(Receive 22nd September 2020; Revised: 14th October 2020; Accepted 28th October 2020)

Abstract

This research is a cross sectional descriptive research. The objective is to study the level of health knowledge in preventing pregnancy. And study factors that are related with healthy knowledge in prevention of pregnancy in junior high school students for school in Khon Kaen Province. Group examples for 196 people were collected by using questionnaires. passed content validation and test the confidence Using random sampling methods for analyze the data by statistics frequency, percentage, mean, standard deviation and analyze relationships by using Pearson correlation coefficient and Spearman statistics rank Correlation.

The results showed that The overall knowledge is low (Mean=1.54, S.D.=1.0) low level knowledge and understanding (Mean=3.85, S.D.=1.87), access to information and health services (Mean=2.90, S.D.=0.62), communication to enhance expert (Mean=2.81, S.D.=1.01), managing health conditions media (Mean=2.87, S.D.=1.02) and information literacy and decision making (Mean=2.73, S.D.=1.05), choosing the correct practice to prevent premature pregnancy (Mean=2.65, S.D.=0.68) in the middle level Factors that are related to Health knowledge in pregnancy prevention, attitude about pregnancy prevention ($r=0.22$, $p\text{-value}=0.002$) Awareness of their competencies in preventing pregnancy ($r=0.446$, $p\text{-value}<0.001$) Media access to pregnancy prevention behaviors ($r=0.22$, $p\text{-value}=0.002$) convenience in communication sex stories with parents / guardians ($r=0.495$, $p\text{-value}<0.001$) Perception of sexual risk behavior for friends ($r=0.287$, $p\text{-value}<0.001$). Suggestions from this study should organize learning activities and create positive attitudes for students. Promoting parents to prevent pregnancy to understand students more and more. To support learning media literacy, to act correctly and develop life skills that are suitable for the surrounding environment.

Keywords: Health literacy, Prevent pregnancy, junior high school students.

¹Bachelor in Community of Public Health, Sirindhorn college of Public Health Khon Kaen,
E-mail: 600852068@scphkk.ac.th

²Lecturer, Sirindhorn College of Public Health Khon Kaen, E-mail: sutin@scphkk.ac.th,
lampung@scphkk.ac.th

Corresponding author: Sutin chanabun, E-mail: sutin@scphkk.ac.th

บทนำ

สถานการณ์การตั้งครรภ์วัยรุ่นพบว่า มีอุบัติการณ์การคลอดของบุตรทั่วโลก ประมาณ 14 ล้านคน¹ ในประเทศไทย พบว่า ประมาณ 12.8 ล้านคน หรือมากกว่า ร้อยละ 90 วัยรุ่นหญิงอายุ 10 - 14 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ.2556-พ.ศ.2559 คิดเป็นอัตรา 1.4 ต่อพัน คน และพบว่า การตั้งครรภ์วัยรุ่นหญิงอายุ 15 - 19 ปี ตั้งแต่ พ.ศ.2556 -พ.ศ.2559 เท่ากับ 42.5 ต่อพันคน จากสถานการณ์ จังหวัดขอนแก่น หญิงวัยรุ่น อายุ10-14 ปี พ.ศ.2561 จำนวนการ คลอด 59คน จำนวนประชากร 49,901 คน และหญิงวัยรุ่น อายุ15-19 ปี พ.ศ.2561 จำนวน การคลอด 1,819 คน จำนวนประชากร 53,935 คน² ปัจจุบันวัยรุ่น เป็นช่วงที่กำลังพัฒนา ความคิด มีการเจริญเติบโตไปอย่างรวดเร็ว นำไปสู่ความอยากรู้อยากลอง ส่วนหนึ่งเกิด จากการขาดความรู้ มีพฤติกรรมการป้องกันการ ตั้ง ค ร ร ร ที่ ไม่ เ หมาะ สม การแก้ปัญหาตามกลุ่มเพื่อน ความไม่เข้าใจกัน ในกายครอบครัว และได้รับสิ่งกระตุ้น ที่ไม่เหมาะสม³ นำไปสู่การขาดความเข้าใจ ในผลกระทบที่ตามมา และเกิดปัญหา การตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ของวัยรุ่น

ความรู้รอบรู้ด้านสุขภาพ คือการที่ บุคคลได้มีความรู้ความเข้าใจ การเข้าถึงข้อมูล การสื่อสาร การจัดการตนเอง การรู้เท่าทันสื่อ และการตัดสินใจ ซึ่งทั้ง 6 องค์ประกอบ จะนำไปสู่การมีส่งเสริมการป้องกันการตั้งครรภ์ ก่อนวัยอันควร⁴ และตามแนวคิด PRECEDE Framework ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง จะทำให้มีความ รอบรู้มาก น้อย ขึ้นอยู่กับ ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริม ซึ่งปัจจัยทั้ง 3 นี้จะสนับสนุนให้ บุคคลมีความรอบรู้ด้านสุขภาพในการป้องกัน

การตั้งครรภ์ที่เหมาะสม⁵ จากการศึกษาวิจัย ที่ผ่านมา พบว่า ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัย เสริม มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกัน การตั้งครรภ์ของวัยรุ่น ปัจจัยนำ ได้แก่ การรับรู้ ความสามารถของตนเอง ในการหลีกเลี่ยง พฤติกรรมเสี่ยงต่อการตั้งครรรในวัยรุ่น ปัจจัยเอื้อ ได้แก่ การเข้าถึงสื่อสนับสนุน การป้องกันการตั้งครรรในวัยรุ่น ปัจจัยเสริม ได้แก่ การสื่อสารภายในครอบครัวและกลุ่ม เพื่อน⁶

โรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดขอนแก่น ในปี พ.ศ.2556-2562 ยังไม่พบการตั้งครรร ในวัยรุ่น แต่อย่างไรก็ตามปัญหาการตั้งครรร ของวัยรุ่นยังคงต้องติดตาม เพราะนักเรียน วัยรุ่นยังคงขาดความรู้ในการป้องกัน การตั้งครรร ขาดความนับถือตนเอง และ ทักษะการใช้ชีวิต ถูกแรงกระตุ้นจากสื่อ เทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสม ขาดความอดทนต่อ แรงกดดัน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพ ชีวิตของวัยรุ่นเป็นอย่างมาก

ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับ ความรอบรู้ด้านสุขภาพในการป้องกันการ ตั้งครรรของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดขอนแก่น เพื่อนำ ผลการศึกษาไปส่งเสริม และป้องกันการ ตั้งครรรในวัยรุ่น เพื่อให้วัยรุ่นสามารถ ควบคุม ป้องกันการตั้งครรรในอนาคต และเพื่อลดปัญหาการตั้งครรรในวัยรุ่นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความรู้รอบรู้ด้านสุขภาพ ในการป้องกันการตั้งครรร ในนักเรียน มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนแห่งหนึ่งใน จังหวัดขอนแก่น

2. เพื่อศึกษาปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริม เกี่ยวกับความรู้ด้านสุขภาพในการป้องกันการตั้งครรภ์ ในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดขอนแก่น

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และ ปัจจัยเสริม กับความรู้ด้านสุขภาพในการป้องกันการตั้งครรภ์ ในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดขอนแก่น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิง

พรรณนาแบบภาคตัดขวาง

ประชากรคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดขอนแก่น จำนวน 301 คน ใช้สูตรการคำนวณขนาดตัวอย่างเพื่อประมาณค่าเฉลี่ยของประชากรกรณีประชากรมีขนาดเล็ก ของอรุณ จิรวรรณกุล⁷ และแทนค่า $\sigma^2=0.12$ ของจงรัก สุวรรณรัตน์⁸ ขนาดตัวอย่าง คือ จำนวน 196 คน

การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ

จำแนกตามชั้นปี คำนวณตัวอย่างตามสัดส่วนประชากรในแต่ละระดับชั้นปี จากสูตรของ Bowley อ้างใน (Pander and Verma, 2008)⁹ ดังนี้

$$n_i = \frac{nN_i}{N}$$

โดยที่ n_i = จำนวนตัวอย่างตามสัดส่วนประชากร ($i=1, 2, 3, \dots$)

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

N_i = จำนวนประชากรกลุ่มย่อย

n = จำนวนตัวอย่างทั้งหมด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้จากการศึกษางานวิจัย เอกสารและการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และพัฒนาตามกรอบแนวคิดการวิจัย แบ่งออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรสของบิดา มารดา ระดับชั้นที่กำลังศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ลักษณะเป็นคำถาม ปลายปิด และปลายเปิด จำนวน 5 ข้อ

ส่วนที่ 2 ปัจจัยนำ ประกอบด้วย แบบสอบถามทัศนคติที่ถูกต้อง เกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์ ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า เลือกตอบ 5 ตัวเลือก (เห็นด้วยอย่างยิ่ง(5), เห็นด้วย(4), ไม่แน่ใจ(3), ไม่เห็นด้วย(2), ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง(1)) จำนวน 10 ข้อ และ การรับรู้สมรรถนะของตนเองในการป้องกันการตั้งครรภ์ ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ตัวเลือก(มั่นใจมากที่สุด(5), มั่นใจมาก(4), มั่นใจเล็กน้อย(3), ไม่มั่นใจเลย(2), ไม่มั่นใจอย่างยิ่ง(1)) จำนวน 6 ข้อ

ส่วนที่ 3 ปัจจัยเอื้อ ประกอบด้วย แบบสอบถามการเข้าถึงสื่อสนับสนุนพฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์ ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า เลือกตอบ 5 ตัวเลือก(เห็นด้วยอย่างยิ่ง(5), เห็นด้วย(4), ไม่แน่ใจ(3), ไม่เห็นด้วย(2), ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง(1)) จำนวน 10 ข้อ

ส่วนที่ 4 ปัจจัยเสริม ประกอบด้วย แบบสอบถามความสนใจในการสื่อสารเรื่องเพศกับพ่อแม่/ผู้ปกครอง ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า เลือกตอบ 5 ตัวเลือก (สะดวกใจมากที่สุด(5),

สะดวกใจมาก(4), ค่อนข้างสะดวกใจ(3), ค่อนข้างไม่สะดวกใจ(2), ไม่สะดวกใจเลย(1)) จำนวน 6 ข้อ และแบบสอบถามการรับรู้การมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของเพื่อน ลักษณะข้อคำตอบ แบ่งออกเป็น 5 ตัวเลือก มากที่สุด (5), มาก(4), ปานกลาง(3), น้อย(2), น้อยที่สุด (1)) จำนวน 5 ข้อ

เกณฑ์การแปลผลเกี่ยวกับ ปัจจัย นำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริม¹⁰

ระดับต่ำ (1.00-2.33 คะแนน)

ระดับปานกลาง (2.34-3.66 คะแนน)

ระดับสูง (3.67-5.00 คะแนน)

ส่วนที่ 5 แบบสอบถามความรอบรู้ด้านสุขภาพเพื่อการป้องกันการตั้งครรภ์ ลักษณะเป็นคำถาม ถูก ผิด, แบบมาตราส่วนประมาณค่า เลือกตอบ 4 ตัวเลือก และ 5 ตัวเลือก จำนวน 37 ข้อ

เกณฑ์การแปลผล

ความรู้ความเข้าใจทางสุขภาพ เพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร¹¹

ระดับต่ำ (0-4 คะแนน)

ระดับปานกลาง (5-6 คะแนน)

ระดับสูง (7- 8 คะแนน)

การเข้าถึงข้อมูลและบริการสุขภาพ, การสื่อสารเพื่อเพิ่มความเชี่ยวชาญ, การจัดการเงื่อนไขทางสุขภาพของตนเอง, การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ เพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร¹⁰

ระดับต่ำ (1.00-2.33 คะแนน)

ระดับปานกลาง (2.34-3.66 คะแนน)

ระดับสูง (3.67-5.00 คะแนน)

การตัดสินใจเลือกปฏิบัติที่ถูกต้อง เพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร¹¹

ระดับต่ำ (1.00-2.00 คะแนน)

ระดับปานกลาง (2.01-3.00 คะแนน)

ระดับสูง (3.01-4.00 คะแนน)

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ความตรงตามเนื้อหา ได้ค่า IOC อยู่ในช่วง 0.67-1.00

ค่าความเชื่อมั่น มีค่า 0.71-0.89 ของแบบสอบถาม ความรอบรู้ด้านสุขภาพในการป้องกันการตั้งครรภ์

ความยากง่าย มีค่าระหว่าง 0.27 – 0.70 ของแบบสอบถามความรู้ความเข้าใจทางสุขภาพเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์

อำนาจจำแนก มีค่าระหว่าง 0.2 – 0.60 ของแบบสอบถามความรู้ความเข้าใจทางสุขภาพเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา ได้แก่ ความถี่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติอนุมาน ได้แก่ สถิติ Pearson correlation coefficient และ Spearman rank correlation coefficient

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

ได้รับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น ได้รับการรับรองจริยธรรมเมื่อ วันที่ 8 มกราคม 2563 เลขที่ HE 6210052

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 54.1 โดยมีอายุเฉลี่ย 13.97 (S.D.=

0.90) อายุต่ำสุด 12 ปี อายุสูงสุด 16 ปี เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ร้อยละ 35.2 ปีที่ 2 ร้อยละ 33.2 และปีที่ 3 ร้อยละ 31.6 และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ย 3.06 (S.D.=0.50) และส่วนใหญ่สถานภาพสมรสของบิดา/มารดา อยู่ด้วยกัน ร้อยละ 66.80

ส่วนที่ 2 ความรอบรู้ด้านสุขภาพเพื่อการป้องกันการตั้งครรภ์โดยรวม อยู่ใน ระดับต่ำ ร้อยละ 51.0 (Mean=81.65) (S.D.=16.57)

ความรู้ความเข้าใจทางสุขภาพเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร อยู่ในระดับระดับต่ำ ร้อยละ 63.8 (Mean=3.85) (S.D.=1.87)

ด้านอื่นอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การเข้าถึงข้อมูลและบริการสุขภาพ ร้อยละ 72.4 (Mean=2.90) (S.D.=0.62) การสื่อสาร

เพื่อเพิ่มความเชี่ยวชาญ ร้อยละ 53.1 (Mean=2.81) (S.D.=1.01) การจัดการเงื่อนไขทางสุขภาพของตนเอง ร้อยละ 46.9 (Mean=2.87) (S.D.=1.02) การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ ร้อยละ 41.3 (Mean=2.73) (S.D.=1.05) และการตัดสินใจเลือกปฏิบัติที่ถูกต้องเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร ร้อยละ 49.0 (Mean=2.65) (S.D.=0.68)

ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวน ร้อยละ ของความรอบรู้ด้านสุขภาพเพื่อการป้องกันการตั้งครรภ์

ความรอบรู้ด้านสุขภาพเพื่อการป้องกันการตั้งครรภ์	จำนวน	ร้อยละ
ความรู้ความเข้าใจทางสุขภาพเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร	125	63.8
การเข้าถึงข้อมูลและบริการสุขภาพ	142	72.4
การสื่อสารเพื่อเพิ่มความเชี่ยวชาญ	104	53.1
การจัดการเงื่อนไขทางสุขภาพของตนเอง	92	46.9
การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ	81	41.3
การตัดสินใจเลือกปฏิบัติที่ถูกต้อง	96	49.0

ส่วนที่ 3 ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริม เกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์

3.1 ปัจจัยนำ พบว่า (1) ทักษะชีวิตที่ถูกต้องเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์โดย

ภาพรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีทัศนคติในระดับปานกลาง ร้อยละ 72.4 รองลงมา มีทัศนคติในระดับสูง ร้อยละ 24.0 (2) การรับรู้สมรรถนะของตนในการป้องกันการ

ตั้งครรภ์โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 59.2 รองลงมาอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 32.1 (ดังตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 จำนวน และร้อยละ ของปัจจัยนำเข้า ได้แก่ ทักษะที่ถูกต้องเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์ และการรับรู้สมรรถนะ ของตนในการป้องกันการตั้งครรภ์

ปัจจัยนำเข้า	จำนวน	ร้อยละ
ทักษะที่ถูกต้องเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์		
ระดับปานกลาง (2.331-3.66 คะแนน)	142	72.4
ระดับสูง (3.661-5.00 คะแนน)	47	24.0
Mean(S.D.)= 3.34(0.49) , Min-Max = 1.60-4.80		
การรับรู้สมรรถนะ ของตนในการป้องกันการตั้งครรภ์		
ระดับปานกลาง (2.331-3.66 คะแนน)	116	59.2
ระดับสูง (3.661-5.00 คะแนน)	63	32.1
Mean(S.D.)=3.31(0.73) , Min-Max = 1.33-5.00		

3.2 ปัจจัยเอื้อ พบว่า การเข้าถึงสื่อสนับสนุนพฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์ โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 32.9 รองลงมาอยู่ในระดับต่ำ ร้อยละ 14.3 (ดังตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 จำนวน ร้อยละ ของปัจจัยเอื้อ ได้แก่การเข้าถึงสื่อสนับสนุนพฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์

ปัจจัยเอื้อ	จำนวน	ร้อยละ
การเข้าถึงสื่อสนับสนุนพฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์		
ระดับปานกลาง (2.331-3.66 คะแนน)	129	32.9
ระดับต่ำ (1.00-2.33 คะแนน)	56	14.3
Mean(S.D.) = 2.66(0.59) , Min-Max = 1.29-4.43		

3.3 ปัจจัยเสริม พบว่า (1) ความสะดวกใจในการสื่อสาร เรื่องเพศกับพ่อแม่/ผู้ปกครองโดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 52.6 รองลงมาอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 33.2 (2) การรับรู้การมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของเพื่อนโดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 51.5 รองลงมาอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 30.1 (ดังตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 จำนวน ร้อยละ ของปัจจัยเสริม ได้แก่ ความสะดวกใจในการสื่อสาร เรื่องเพศกับพ่อแม่/ผู้ปกครอง และการรับรู้การมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของเพื่อน

ปัจจัยเสริม	จำนวน	ร้อยละ
ความสะดวกใจในการสื่อสาร เรื่องเพศกับพ่อแม่/ผู้ปกครอง		
ระดับปานกลาง (2.331-3.66 คะแนน)	103	52.6
ระดับต่ำสูง (3.661-5.00 คะแนน)	65	33.2
Mean(S.D.) = 3.26(0.89) , Min-Max=1.00-5.0		
การรับรู้การมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของเพื่อน		
ระดับปานกลาง (2.331-3.66 คะแนน)	101	51.5
ระดับต่ำสูง (3.661-5.00 คะแนน)	59	30.1
Mean (S.D.) = 3.17(0.97) , Min-Max =1-5		

ส่วนที่ 4 ความสัมพันธ์ของตัวแปร ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริม กับความรู้ด้านสุขภาพในการป้องกันการตั้งครรภ์ พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ทักษะเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์ ($r=0.221$ $p=0.002$) การรับรู้สมรรถนะของตนในการป้องกันการตั้งครรภ์

($r=0.446$ $p<0.001$) การเข้าถึงสื่อสนับสนุน พฤติกรรมการป้องกันการตั้งครรภ์($r=0.221$ $p=0.002$) ความสะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศกับ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ($r=0.495$ $p<0.001$) การรับรู้การมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของเพื่อน ($r= 0.287$ $p<0.001$) (ดังตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปร ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยนำ และปัจจัยเสริม กับความรู้ด้านสุขภาพในการป้องกันการตั้งครรภ์

ตัวแปร	ความรู้ด้านสุขภาพในการป้องกันการตั้งครรภ์	
	r	p-value
ปัจจัยนำ		
อายุ	0.098	0.173
ระดับชั้นที่กำลังศึกษา	0.114 ^{rs}	0.111
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	0.125	0.080
สถานภาพสมรสของบิดา มารดา (อยู่ด้วยกัน)	-0.032	0.660
ทักษะเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์	0.221	0.002
การรับรู้สมรรถนะของตนในการป้องกันการตั้งครรภ์	0.446	<0.001

ตัวแปร	ความรอบรู้ด้านสุขภาพในการป้องกัน การตั้งครรภ์	
	r	p-value
ปัจจัยเอื้อ		
การเข้าถึงสื่อสนับสนุนพฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์	0.221	0.002
ปัจจัยเสริม		
ความสนใจในการสื่อสารเรื่องเพศกับ พ่อแม่ ผู้ปกครอง	0.495	<0.001
การรับรู้การมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของเพื่อน	0.287	<0.001

rs= Spearman rank correlation

การอภิปรายผล

1. ความรอบรู้ด้านสุขภาพในการป้องกันการตั้งครรภ์โดยรวม อยู่ในระดับต่ำร้อยละ 51.0 ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของยุวดี จอมสงัด¹² อธิบายได้ว่า วัยรุ่นมีความรอบรู้ในการป้องกันการตั้งครรภ์ที่ไม่เพียงพอ ทำให้อาจมีปัญหาในการปฏิบัติตนในการป้องกันการตั้งครรภ์ที่ไม่เหมาะสม

2. ทักษะที่ต้องเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์ มีความสัมพันธ์ทางบวก ในระดับต่ำกับความรอบรู้ด้านสุขภาพ ในการป้องกันการตั้งครรภ์ ($p=0.002$) สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ ยุวดี จอมสงัด¹² อธิบายได้ว่า กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติที่ดีต่อการป้องกันการตั้งครรภ์มาก ก็แสดงออกถึงความรอบรู้ด้านสุขภาพเพื่อการป้องกันการตั้งครรภ์ที่ดีด้วย

3. การรับรู้สมรรถนะของตนในการป้องกันการตั้งครรภ์ มีความสัมพันธ์ทางบวก ในระดับปานกลาง กับความรอบรู้ด้านสุขภาพ ในการป้องกันการตั้งครรภ์ ($p\text{-value}<0.001$) ซึ่ง สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ นาทยา แก้วพิพา¹³ เนื่องจาก วัยรุ่นมีความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมตนเองได้ ซึ่งจะส่งผลต่อความเป็นตัวของตัวเอง และการ

รับรู้ในคุณค่าของตนเองที่ดีขึ้น มีความสามารถในการควบคุมตนเองในการป้องกันการตั้งครรภ์ได้ดี รับรู้ตนเองว่าควรป้องกันการตั้งครรภ์อย่างไรให้มี ประสิทธิภาพสูงสุด

4. การเข้าถึงสื่อสนับสนุนพฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์มีความสัมพันธ์ทางบวก ในระดับต่ำ กับความรอบรู้ด้านสุขภาพในการป้องกันการตั้งครรภ์ ($p\text{-value} = 0.002$) ซึ่ง สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ วรณศิริ ประจันโน¹⁴ อธิบายได้ว่า วัยรุ่นสามารถเข้าถึงสื่อที่ย่อยได้มาก ไม่ว่าจะเป็นโทรทัศน์/ อินเทอร์เน็ต/หนังสือ/นิตยสาร รวมทั้งจากโทรศัพท์มือถือ เป็นช่องทางการสื่อสารที่คุ้นเคย ในชีวิตของวัยรุ่นเป็นอย่างมากนอกจากช่องทางการสื่อสารต่างๆ นี้จะช่วยให้วัยรุ่นสามารถเข้าถึงความรู้หรือข้อมูลต่างๆที่เป็นประโยชน์ได้ง่ายและสะดวกแล้ว ขณะเดียวกันก็เป็นช่องทางการเข้าถึงข้อมูลที่เป็นความเสี่ยงที่จะเกิดปัญหาขึ้นกับวัยรุ่นเช่นเดียวกัน

5. ความสนใจในการสื่อสารเรื่องเพศกับพ่อแม่/ผู้ปกครอง มีความสัมพันธ์ทางบวกใน ระดับปานกลาง กับความรอบรู้ด้านสุขภาพในการป้องกันการตั้งครรภ์ ($p\text{-value} < 0.001$) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ ยุวดี จอมสงัด¹² เนื่องจาก วัยรุ่นสะดวกใจ

ในการสื่อสารกับพ่อแม่ผู้ปกครอง จะส่งผลต่อ

การพัฒนาความรู้ด้านสุขภาพดีการสื่อสาร และถ้าหากพ่อแม่มีทักษะในการสื่อสาร เป็นผู้สื่อกลางและส่งเสริมความรู้เรื่องเพศที่ดี เกิดสัมพันธภาพที่ดีกันภายในครอบครัว ส่งผลให้นักเรียนวัยรุ่น ลดพฤติกรรม การป้องกัน การตั้งครรภ์

6. การรับรู้การมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของเพื่อน มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำ กับความรู้ด้านสุขภาพในการป้องกันการตั้งครรภ์ ($p\text{-value} < 0.001$) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ กุสุมา มีศิลป์¹⁵ และวิจัยของ วรณศิริ ประจันโน¹⁴ เนื่องจากวัยรุ่นตอนต้นเป็นช่วงที่เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงร่างกายอย่างรวดเร็ว พฤติกรรมที่แสดงออกเป็นแรงกระตุ้นให้เด็กรวมกลุ่ม การเข้าใจปัญหาของกันและกัน และการมีเพื่อนยังตอบสนองความต้องการส่วนบุคคลได้ เช่น การต้องการเป็นคนสำคัญ ให้ความสำคัญกับความพอใจของตนเองและต้องการการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน เพื่อนจึงเป็นสังคมที่สำคัญของวัยรุ่นที่มีผลต่อพฤติกรรมทำให้เกิดพฤติกรรมเหมือนๆ กันได้ในกลุ่มเพื่อนด้วยกัน

ข้อเสนอแนะในการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ควรมีการส่งเสริม ความรู้ในเรื่อง การป้องกันการตั้งครรภ์ให้ผู้ปกครอง เพื่อให้ผู้ปกครองเข้าใจนักเรียนมากขึ้น และปรับบทบาทให้เหมาะสมกับนักเรียน มีการสร้างความสัมพันธ์ภาพที่ดีภายในครอบครัว มีทักษะในการสื่อสารกับวัยรุ่น คอยช่วยเหลือ และเป็น

ที่ปรึกษา เป็นแรงสนับสนุนให้นักเรียนมีความรอบรู้ด้านสุขภาพการป้องกันการตั้งครรภ์ ที่ถูกต้องเหมาะสม

2. ควรมีมาตรการควบคุมสื่อต่างๆ เผยแพร่ให้เหมาะสม และให้การเรียนรู้เรื่องเพศ ที่ถูกต้อง เหมาะสมแต่ละวัย มีการแนะนำการเข้าถึงสื่อต่างๆ เนื่องจาก สื่อบางประเภท อาจมีด้านดี และไม่ดี เพื่อให้นักเรียนมีการรับมือกับสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยสื่อหลากหลาย และให้เด็กรู้จักการรู้เท่าทันสื่อ

3. มีการส่งเสริมให้มีความรู้ในเรื่องเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์ เพิ่มมากยิ่งขึ้น และควรพัฒนา ปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมปัจจุบันเพื่อให้เด็ก นักเรียนมีความรู้ถูกต้อง

4. มีการจัดกิจกรรม การสร้างทัศนคติเชิงบวก ให้นักเรียนให้มีทัศนคติที่ดีต่อการป้องกันการตั้งครรภ์

5. ควรมีแนวทางเสริมสร้างการรับรู้สมรรถนะของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนมีความเชื่อมั่น ภายใต้อาความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง

6. ควรมีการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ทักษะการใช้ชีวิต เพื่อให้นักเรียนมีภูมิคุ้มกัน ในการตัดสินใจ เพราะเนื่องจากเพื่อนจะมีอิทธิพลในเรื่องความคิดของนักเรียน และอาจชักจูงไปในทางที่ไม่ดีได้

7. ส่งเสริมการให้คำปรึกษาครอบครัว ในการช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้นักเรียนเข้าใจตนเอง เรียนรู้ที่จะแก้ปัญหา และมีความรู้สึกที่ดีต่อครอบครัว

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การสำรวจความรอบรู้ด้านสุขภาพด้านการป้องกันการตั้งครรภ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

2. การศึกษาเปรียบเทียบความรอบรู้ด้านสุขภาพในการป้องกันการตั้งครรภ์ ระหว่างนักเรียนในเขตเมือง กับพื้นที่ชนบท

กิตติกรรมประกาศ

ขอกราบขอบพระคุณ โรงเรียนที่อนุญาตให้เก็บข้อมูล กลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

1. มนฤดี เตชะอินทร์ และพรณี ศิริวรรณ นานา. การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น [อินเทอร์เน็ต]. เชียงใหม่: ภาควิชาสูติศาสตร์และสูติเวชวิทยา; 2555 [เข้าถึงเมื่อ 22 ก.ย. 2563]. เข้าถึงได้จาก https://w1.med.cmu.ac.th/obgyn/index.php?option=com_content&view=article&id=742:adolescent-pregnancy&catid=45&Itemid=561
2. สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์. สถานการณ์อนามัยการเจริญพันธุ์ในวัยรุ่นและเยาวชน. [อินเทอร์เน็ต]. นนทบุรี: กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข; 2562 [เข้าถึงเมื่อ 23 ก.ย. 2562]. เข้าถึงได้จาก <http://rh.anamai.moph.go.th/main.php?filename=index>
3. ปุณฺณศรี ศิริทรัพย์. ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการป้องกันการตั้งครรภ์ของนักเรียนระดับ มัธยมศึกษาในเขตนครชัยบุรี [อินเทอร์เน็ต]. สุรินทร์: วิทยาลัย

- บรมราชชนนี สุรินทร์; 2555 [เข้าถึง เมื่อ 20 ส.ค. 2563]. เข้าถึงได้จาก <http://ulib.bcnsurin.ac.th/ULIB/dublin.php?ID=13399122041#.X0u5KcgzblU>
4. กองสุกศึกษา กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข [อินเทอร์เน็ต]. นนทบุรี: กองสุกศึกษา; 2558 [เข้าถึงเมื่อ 20 ก.ย. 2563]. เข้าถึงได้จาก <http://www.hed.go.th/vdoEvents/index>
5. สมคิด ทิมสาด. คู่มือการพยาบาลส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค สุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์ กองเวชกรรมป้องกัน [อินเทอร์เน็ต]. กรมแพทย์ทหารเรือ; 2548 [เข้าถึง เมื่อ 7 ต.ค. 2562]. เข้าถึงได้จาก http://digital_collect.lib.buu.ac.th/dcms/files/52920603/chapter2.pdf
6. ชลดา กิ่งมาลา, เอื้อจิต สุขพล, วชิรพงศ์ หวังมัน. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการป้องกันการตั้งครรภ์ของวัยรุ่นในชุมชน อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์. ราชวดีสาร วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์. 2560; 7(1): 31–39.
7. อรุณ จิรวัดกุล. สถิติทางวิทยาศาสตร์สุขภาพเพื่อการวิจัย [อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพฯ: วิทย์พัฒน; 2556 [เข้าถึงเมื่อ 7 ต.ค. 2563]. เข้าถึงได้จาก <http://lib.bcnyala.ac.th/ULIB57P4/dublin.php?ID=13399122207#.X0vSk8gzblU>
8. จงรัก สุวรรณรัตน์, กรธณัฐ ปัญญาใส. ประสิทธิภาพของรูปแบบความรอบรู้ด้านสุขภาพแบบมีส่วนร่วมเพื่อป้องกันการ

- ตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของวัยรุ่นหญิง.
วารสารวิจัยและพัฒนาด้านสุขภาพ. 2561;
5(1): 60–71.
9. Pander, R and Verma, M.R. Samples allocation in different strata for impact evaluation of developmental programme. Rev. Bras. Biom, São Paulo, 2008; 26(4): 103-1.
 10. Best, J. W. Research in Education. New York: Prentice-Hall, Englewood cliffs; 1997.
 11. Bloom BS, And Others. Handbook on Formative and Summative Evaluation of Student Learning. McGraw-Hill Book Company, 330 West 42nd Street, New York, New York; 1971.
 12. ยุวดี งามสงัด. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรอบรู้ด้านสุขภาพเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นหญิงวัยเรียนในจังหวัดศรีสะเกษ [อินเทอร์เน็ต]. ศรีสะเกษ: คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเฉลิมกาญจนา; 2562 [เข้าถึง เมื่อ 20 ส.ค. 2563]. เข้าถึงได้จาก <https://www.tci-thaijo.org/index.php/phjbuu/article/view/175721>
 13. นาดยา แก้วพิภพ. ผลของโปรแกรมการส่งเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพและการรับรู้ความสามารถตนเองเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการป้องกันการตั้งครรภ์ [อินเทอร์เน็ต].ขอนแก่น: คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น; 2562 [เข้าถึงเมื่อ 20 ส.ค. 2563]. เข้าถึงได้จาก [file:///C:/Users/admin/Downloads/187912-Article%20Text-549287-3-10-20190605%20\(10\).pdf](http://dspace.rmutk.ac.th/handle/123456789/108).
 14. วรณศิริ ประจันโน, รุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์, พรนภา หอมสินธุ์. ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมทางเพศของนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย ตามแนวความคิดการให้ข้อมูลข่าวสาร แรงจูงใจ และทักษะพฤติกรรม.วารสารพยาบาลศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย2560; 29(2): 39–51.
 15. กุสุมา มีศิลป์. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันการตั้งครรภ์ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ [อินเทอร์เน็ต]. ศรีสะเกษ; 2554 [เข้าถึง เมื่อ 30 ส.ค. 2563]. เข้าถึงได้จาก <http://dspace.rmutk.ac.th/handle/123456789/108>